PAKIET EDUKACYJNY · LEKCJA 3 · 45 MINUT

CO SIĘ ZMIENIŁO I CO WARTO ZACHOWAĆ?

Familoki Rybnika pamiętają zmianę

Stowarzyszenie Słowem w Twarz · Familoki Rybnika pamiętają zmianę · pakiet edukacyjny, wersja 2.0 · październik 2026 · Materiał dostępny na licencji: CC BY 4.0 (fotografie: zob. podpisy i przewodnik)

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
MUZEUM HISTORII POLSKI
PATRIOTYZM JUTRA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra”

NA POCZĄTEK

PROJEKT Z 1914 R. I KOPALNIA W LATACH 70.

Stowarzyszenie Słowem w Twarz · Familoki Rybnika pamiętają zmianę · pakiet edukacyjny, wersja 2.0 · październik 2026 · Materiał dostępny na licencji: CC BY 4.0 (fotografie: zob. podpisy i przewodnik)

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
MUZEUM HISTORII POLSKI
PATRIOTYZM JUTRA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra”

KOPALNIA

1896–1999

- 1 lipca 1896 r. – powstaje kopalnia w Niedobczycach.
- 20 października 1999 r. – koniec wydobycia.
- Dziś przy rondzie stoi koło wyciągowe z napisem „KWK Rymer 1896–1999”.

Co zostaje po kopalni, kiedy przestaje działać?

Źródła: SITG Rybnik; Fundacja Kopalń Zlikwidowanych w ROW

Stowarzyszenie Słowem w Twarz · Familoki Rybnika pamiętają zmianę · pakiet edukacyjny, wersja 2.0 · październik 2026 · Materiał dostępny na licencji: CC BY 4.0 (fotografie: zob. podpisy i przewodnik)

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
MUZEUM HISTORII POLSKI
PATRIOTYZM JUTRA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra”

NAZWA JAKO ŹRÓDŁO

RÖMER, POTEM RYMER

W 1922 r. Rybnik i okolice znalazły się w granicach Polski.

Od 1 września 1936 r. kopalnia nosi imię Józefa Rymera, pierwszego wojewody śląskiego.

Od kopalni nazwę ma całe osiedle.

Źródła: SITG Rybnik; FKZROW

Przejęcie Rybnika przez władze polskie, 3 lipca 1922 · Koncern Ilustrowany Kurier Codzienny, Narodowe Archiwum Cyfrowe · domena publiczna

Stowarzyszenie Słowem w Twarz · Familoki Rybnika pamiętają zmianę · pakiet edukacyjny, wersja 2.0 · październik 2026 · Materiał dostępny na licencji: CC BY 4.0 (fotografie: zob. podpisy i przewodnik)

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

MUZEUM HISTORII POLSKI

PATRIOTYZM JUTRA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra”

ROK 1985

MIESZKAŃCY CHCIELI DO BLOKÓW

75%
budynków w złym stanie

63%
mieszkań z łazienką

48%
z centralnym ogrzewaniem

5,6%
z gazem przewodowym

> Mieszkańcy czekają z nadzieją na przeprowadzkę do nowych bloków, nie postrzegają osiedla poprzez pryzmat walorów [...] zabytkowych, ale warunków bytu.
>
> A. GRYGLEWSKA, „OCHRONA ZABYTKÓW” 1990

Stowarzyszenie Słowem w Twarz · Familoki Rybnika pamiętają zmianę · pakiet edukacyjny, wersja 2.0 · październik 2026 · Materiał dostępny na licencji: CC BY 4.0 (fotografie: zob. podpisy i przewodnik)

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
MUZEUM HISTORII POLSKI
PATRIOTYZM JUTRA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra”

DZIŚ

ZABYTEK, W KTÓRYM SIĘ MIESZKA

- 1990: układ osiedla z parkiem w rejestrze zabytków.
- Miasto remontuje familoki, np. przy ul. gen. Andersa 30 (12 mieszkań, ciepło z sieci).
- Przy ul. Paderewskiego odtworzono chlywiki.

Źródła: NID; Gazeta Rybnicka; Miasto Rybnik

Familok przy ul. gen. Andersa 30, styczeń 2022 · fot. Kamil Czaiński, Wikimedia Commons · CC BY-SA 4.0

Stowarzyszenie Słowem w Twarz · Familoki Rybnika pamiętają zmianę · pakiet edukacyjny, wersja 2.0 · październik 2026 · Materiał dostępny na licencji: CC BY 4.0 (fotografie: zob. podpisy i przewodnik)

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego · MUZEUM HISTORII POLSKI · PATRIOTYZM JUTRA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra”

PRACA W GRUPACH · 12 MINUT

WTEDY I DZIŚ

1. Każda grupa dostaje jedną kartę „wtedy i dziś”.
2. Wypełnijcie kartę pracy 3.
3. Nie zawsze porównujemy to samo miejsce. Napiszcie, czego nie wiecie.

Plac przed domami, osiedle Rymer, 2026 · spacer 360° projektu · Stowarzyszenie Słowem w Twarz · CC BY 4.0

Stowarzyszenie Słowem w Twarz · Familoki Rybnika pamiętają zmianę · pakiet edukacyjny, wersja 2.0 · październik 2026 · Materiał dostępny na licencji: CC BY 4.0 (fotografie: zob. podpisy i przewodnik)

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
MUZEUM HISTORII POLSKI
PATRIOTYZM JUTRA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra”

LINIA OPINII · 12 MINUT

ZGADZAM SIĘ CZY NIE?

- Wspólny plac może tworzyć wspólnotę.
- Stare domy trzeba chronić, nawet jeśli mieszkańcy woleliby nowe.
- Sąsiedztwo to dziś tylko mieszkanie obok siebie.

Zdania na podstawie pytań ze strefy dialogu wystawy „Żywe archiwum Rybnika”

Stowarzyszenie Słowem w Twarz · Familoki Rybnika pamiętają zmianę · pakiet edukacyjny, wersja 2.0 · październik 2026 · Materiał dostępny na licencji: CC BY 4.0 (fotografie: zob. podpisy i przewodnik)

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

MUZEUM HISTORII POLSKI

PATRIOTYZM JUTRA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra”

NA KONIEC

PIĘĆ RZECZY, KTÓRE WARTO ZACHOWAĆ

Wybierzcie razem pięć rzeczy z familoków (budynek, zwyczaj, słowo, miejsce, historia) i przy każdej powiedzcie, kto może o nią zadbać.

> Odpowiedzialność za miejsce i ludzi obok to też patriotyzm: codzienny, lokalny, nasz.

Stowarzyszenie Słowem w Twarz · Familoki Rybnika pamiętają zmianę · pakiet edukacyjny, wersja 2.0 · październik 2026 · Materiał dostępny na licencji: CC BY 4.0 (fotografie: zob. podpisy i przewodnik)

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

MUZEUM HISTORII POLSKI

PATRIOTYZM JUTRA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra”

ZADANIE DODATKOWE

REFOTOGRAFIA

Znajdźcie na swoim osiedlu (albo w spacerze 360°) miejsce podobne do tego ze starego zdjęcia. Zróbcie zdjęcie z tego samego ujęcia i podpiszcie: miejsce, data, autor.

Spacer 360°

Podziel się zdjęciem

Plac między familokami, 2026 · spacer 360° projektu · Stowarzyszenie Słowem w Twarz · CC BY 4.0

Stowarzyszenie Słowem w Twarz · Familoki Rybnika pamiętają zmianę · pakiet edukacyjny, wersja 2.0 · październik 2026 · Materiał dostępny na licencji: CC BY 4.0 (fotografie: zob. podpisy i przewodnik)

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

MUZEUM HISTORII POLSKI

PATRIOTYZM JUTRA

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra”